

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

№ 1/9-68 від 31 січня 2018 року

Потенційним учасникам
конкурсу підручників
для 1 класу закладів
загальної середньої освіти

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України послідовно здійснює роботу щодо підвищення якості української освіти.

Відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року створення шкільних підручників нового покоління є одним із першочергових завдань оновлення української національної освіти.

Одна із — вимог — сучасний дизайн навчальної літератури для загальноосвітніх навчальних закладів.

З метою забезпечення реалізації нових підходів у створенні підручників надсилаємо методичні рекомендації щодо дизайну та поліграфічного виконання підручників для першого класу.

З повагою
заступник міністра

Павло Хобзей

Додаток
до листа Міністерства
освіти і науки України
від 31.01.2018 №1/9-68

Методичні рекомендації щодо дизайну та поліграфічного виконання підручників для першого класу

Методичні рекомендації щодо дизайну та поліграфічного виконання підручників для першого класу розроблено відповідно до ДСанПіН 5.5.6-138-2007 "Державні санітарні норми і правила. Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей", затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.01.2007 № 13 та на основі вимог до дизайну та поліграфічного оформлення навчальних посібників для різних вікових категорій учнів, наданих фахівцями Української академії друкарства ім. І. Федорова (директор Дурняк Б.В.). У документі враховані Методичні рекомендації потенційним авторам щодо підготовки підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти (лист Міністерства освіти і науки України від 11.01.2018 № 1/11-402) та результати аналізу якості поліграфічного оформлення підручників, який був здійснений експертами під час попередніх конкурсів підручників.

Звертаємо увагу авторських колективів та видавців на обов'язковість дотримання вимог щодо форматів, шрифтів (гарнітура, кегль, накреслення), способів друку і поліграфічних матеріалів (папір, палітурні матеріали) та деякі інші.

Поліграфічне оформлення книги, її ілюстративний матеріал мають відповідати віковим особливостям сприйняття навколишньої дійсності першокласниками та мати здоров'язбережувальний характер. Оскільки через сприйняття ілюстративного матеріалу та текстів у першокласників формуватимуться певні стереотипи дійсності, буття (реальності чи відірваності від життя), підручник вимагає збалансованості змісту і форми, підтриманої відповідною візуалізацією.

Основні проблеми з видавничою якістю навчальної книги, як показали попередні конкурси підручників для початкової школи, виникають через брак системної взаємодії її авторів, редакторів та дизайнерів. Ця взаємодія має базуватися на чітких, зрозумілих і реалістичних єдиних рекомендаціях щодо ілюстративного оформлення. Зазначимо окремі з них.

- Структура основного тексту має бути логічною, з витриманими пропорціями одноступеневих рубрик. Це дозволить структурувати його також візуально, із застосуванням єдиного стереотипного зразка.

- Основні та додаткові тексти повинні чітко розрізнятися – і змістовно, і візуально (зокрема, за шрифтовим рішенням).

- Привабливий зовнішній вигляд навчального видання не повинен суперечити вимогам нормативної документації щодо оформлення текстової частини та поєднання візуальної і вербальної інформації на книжковому розвороті у зручній для сприйняття та запам'ятовування формі. Шрифт як основний елемент друкованого видання, який має змістове навантаження, насамперед повинен полегшувати сприйняття тексту.

- Ілюстративний матеріал має бути сучасний, тематично різнобічний, змістовний, виконаний на високому художньому рівні. Важливо досягти реалістичного зображення, не допускаючи змішування стилів, жанрів, художніх підходів.

- Зображувані на ілюстраціях предмети мають включати в себе всі необхідні для їх належної ідентифікації деталі (що, зокрема, надійно забезпечує контурний рисунок);

- Рекомендуємо, по можливості, обмежити використання фотоілюстрацій: якісне фото, як правило, містить багато зайвих елементів, неякісне – може створити хибне уявлення про об'єкти зовнішнього середовища.

- Необхідно забезпечувати повну відповідність тексту та ілюстрації щодо значущості, послідовності, пропорцій у розмірах словесно та візуально представлених елементів.

- Для посилення ефекту запам'ятовування рекомендується супроводжувати ілюстрації підписами, які мають бути уніфікованими щодо характеру формулювання, розташування та способу

- візуального подання.

- Необхідно ретельно визначати кількість та характер умовних позначень, що використовуватимуться у підручнику: вони повинні добре розрізнятися візуально, а також чітко узгоджуватися зі змістом позначених ними завдань.

- Продумуючи загальний візуальний образ підручника, слід уникати полістилізму та еkleктики, ощадливо використовувати знаки візуальної комунікації.

- Рекомендується максимально обмежити кількість декоративних елементів, що перевантажують шпальту, та не допускати пістрявості, що розсіює увагу учня.

- Ілюстративний матеріал для конкретного підручника має бути створений спеціально і подаватися в оригінальній формі; передрук із попередньо віддрукованого поліграфічним методом візуального матеріалу категорично не рекомендується і з міркувань можливих порушень авторського права, і через неможливість подальшого якісного відтворення.

Чинна нормативна база, що регламентує оформлення дитячих книжкових та навчальних видань, покликана створити максимально комфортні умови для читання та запам'ятовування інформації. Врахування наданих рекомендацій авторами підручників сприятиме реалізації одного із пріоритетних завдань реформи загальної середньої освіти, що стосується створення сучасного підручника для учнів 1 класу закладів загальної середньої освіти.